

අපේ සම්පත

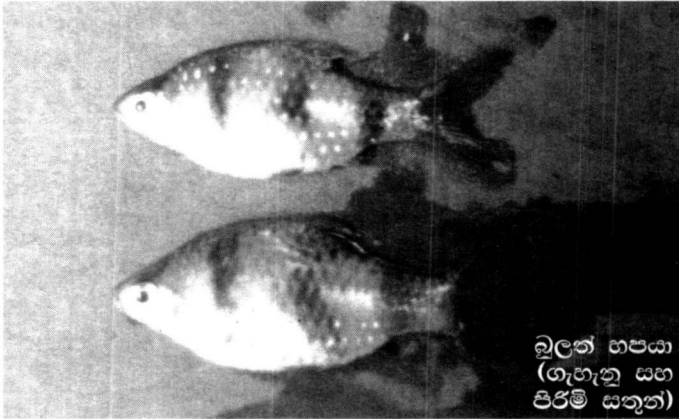
ශ්‍රී ලංකාවේ දේශීය විසිතුරු මත්ස්‍ය සම්පත

මසුන් ගේ පිහිනීමේ විලාසය හා ශ්වසන ක්‍රියාවලිය, ටැංකිවල ජීවත්වන මසුන් උපයෝගී කරගෙන පරීක්ෂා කිරීමට පුළුවන. පිහිනීමේ දී දේහය පැත්තෙන් පැත්තට තරංගයක් සේ වලනය වේ. ඒ සමගම වරල් විවිධ ආකාරයට ක්‍රියා කරයි. ඉන් ඉතාමත් ම දැකුම්කළු වන්නේ වලිග වරලෙහි වලනය යි. එය පැත්තෙන් පැත්තට, ඊදමයකට ක්‍රියා කරයි. ශ්වසන ක්‍රියාවලිය ද මේ හා සමාන ම, බලා සිටීමට ප්‍රිය ජනක ය. හිසට අපරිත් පිහිටා ඇති තුල්ලක් කුමානුකූලව වැසිගොස් විවෘත වේ. මේ ආකාරය පිහිණීම හා ශ්වසන ක්‍රියාවලිය යන දෙක ම නිසා සජීවී මත්ස්‍යයකු දෙස බොහෝ වෙලාවක් බලාගෙන සිටියහැකි ය. ඉන් බලාසිටින්නා ගේ ක්‍රියා සමනය වේ. මෙය ශරීර සෞඛ්‍යයට ඉතාම හිතකර ය. මීට අමතරව විවිධ වර්ණයන්ගෙන් යුත් මසුන් ද විවිධ පරිසරවල ව්‍යාප්තව සිටිනු දැකීමට පුළුවන. එසේම බොහෝ මසුන් සුරතල් ගතියක් පෙන්නුම් කරන අභිසංක සත්ත්ව කොටසක් ය. මෙම ලක්ෂණ නිසා ශ්‍රී ලංකාවේ මෙන් ම බොහෝ රටවල මසුන්, නිවෙස්වල ටැංකි හා පොකුණුවල සුරතලට ඇති කරනු ලැබේ. බොහෝ හෘද රෝගීන් ද මේ සඳහා උනන්දුවක් දක්වයි.

අතිකුන් මසුන් මෙන් ම සුරතලට ඇතිකරන මසුන් ද කරදියේ, කිවුල් දියේ හා මිරිදියේ ජීවත් වේ. මොවුන් ගේ මේ ආකාර පරිසර තෝරාගැනීම සත්ත්ව පරිණාමයේ දී කායික විද්‍යාව

වරණය මගින් සිදුවූවක් ය. එසේ හෙයින් මෙම මත්ස්‍යයන් ජීවත් වන පරිසරය, මුළුමනින් ම වෙනස් කිරීමට නොහැකි ය. එහෙත් කුමානුකූලව කරදිය මත්ස්‍යයකු තරමක් දුරට කිවුල් ජලයට අනුවර්තනය කළ හැක. මිරිදිය වාසී මසුන් ද එසේ ම තරමක් දුරට කිවුල් දියට අනුවර්තනය කිරීමට පුළුවන. එහෙත් පූර්ණ කරදිය වාසී මසුන් මිරිදියෙහි ඇතිකිරීම කායික විද්‍යාත්මක හේතු නිසා බොහෝ දුරට අසීරු ය. මෙම හේතුව නිසා කොයිතරම් අලංකාර වුව ද මුහුදු වාසී මසුන් නිවෙස්වල මිරිදිය ටැංකි හා පොකුණුවල ඇතිකිරීමට නොපුළුවන. මෙම හේතූන් නිසා බොහෝ සුරතල් මසුන් ඇතිකරන්නෝ මිරිදිය මසුන් පමණක් ම ගෙවල් වල, කඩසාප්පු හා වෙනත් ස්ථානවල ඇති කරති.

ශ්‍රී ලංකාවේ මෙන් වෙනත් රටවල ද වැඩි කොටසක් සුරතලට ඇති කරනු ලබන්නේ වෙලඳ පල ඉතා බහුලව දක්නට ලැබෙන ගෝල්ඩ් ෆිෂ්, ගප්පි, ඒන්ජල්ස්, කාර්ෆ් වැනි පහසුවෙන් ලබාගත හැකි, හැම වෙලෙඳ පොළකම දක්නට ඇති මසුන් ය. අද මෙය හොඳින් වර්ධනය වී ඇති කර්මාන්තයක් වන අතර එය ලක්ෂයකට ආසන්න සංඛ්‍යාවක ගේ ජීවන මාර්ගය වී ඇත. මෙම කර්මාන්තයේ යෙදෙන්නන්ට මෙන් ම සුරතල් මසුන් ඇතිකරන්නන්ට ද දේශීය ජලාශවල හා ජලමාර්ගවල ව්‍යාප්ත වී සිටින මිරිදිය මත්ස්‍ය

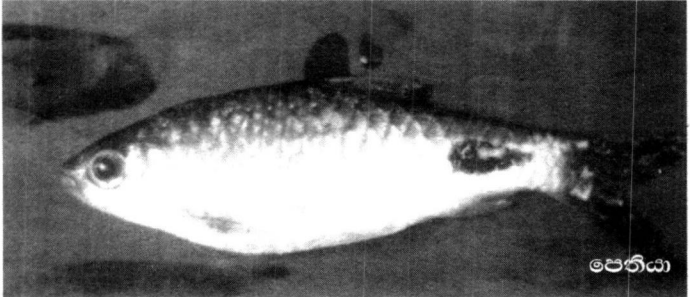
බුලත් හපයා (ගැහැනු හහ පිරිමි සතුන්)

සමපත පොදුවේ හඳුන්වන්නේ තිත්තයින් ලෙස ය. මොවුන් වැඩිකට තැනි මත්ස්‍යයන් ලෙසට බොහෝ දෙනා සලකති. ඒ නිසා ම ඔවුන් සංරක්ෂණයටත්, සුරතලුන් ලෙස ඇතිකිරීමටත් ඔවුහු එතරම් උනන්දුවක් නොදක්වති. එහෙත් එය ධනය ඉපයිය හැකි, එලෙසම පරිසරය සුරැකිය හැකි රන් ආකාරයක් බව දන්නේ අල්ප ය. ඔවුන් ගේ ව්‍යාප්තිය, අතීර්කන අස්වැන්න හා අභිජනනය කිරීම පිළිබඳව තොරතුරු හඳුන්වා දීම මෙම ලිපියේ පරමාර්ථය වේ.

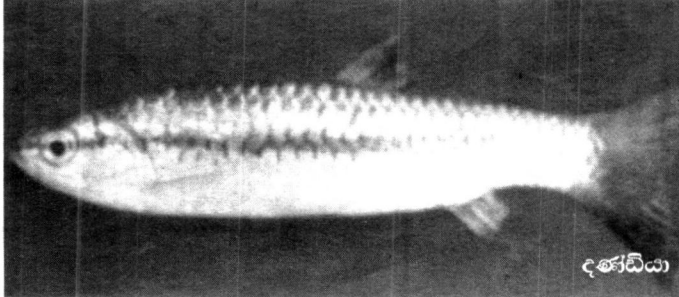
ශ්‍රී ලංකාව සර්ව කලාපීය දූපතක් වන බැවින් එහි සීමා රහිත ප්‍රමාණයක ජලධාරවත් ව්‍යාප්තව පවතී. මෙරටට ලැබෙන වාර්ෂික වර්ෂාපතනය මත තෙත් හා වියළි කලාප ලෙස කලාප දෙකක් හඳුනා ගැනීමට පුළුවන. ඉන් තෙත් කලාපයේ වාර්ෂික වර්ෂාපතනය මි.මී. 2500 ට වඩා වැඩිවන අතර වියළි කලාපයේ එය මි.මී. 1500

පමණ වේ. වාෂ්පීකරණය කොතෙක් ඉහල ගිය ද ජලජ සතුන්ට ජීවත්වීමට අවශ්‍ය තරම් ජලය අඛණ්ඩව ඇත. ශ්‍රී ලංකාව පුරා ඇති අභ්‍යන්තර ජල සම්පත් ගංගා, වැව්, කිවුල් ජලාශ, කලපු, විල්ලු හා කුඹුරුවල ව්‍යාප්තවී ඇත. මින් ගංගා 103 ක් වන අතර ඒවා මධ්‍යම කඳුකරයෙන් ආරම්භව, අරියව විහිදී මුහුදට ගලා බසී. මේවායේ ජලය තිරත්තයෙන් ම ඇත. ශ්‍රී ලංකාවේ ගංගාවල දිග කි. මී. 4500 වුව ද ඒවාට ගලා බසින ඇළ වර්ග සමග සැලකූවිට ඒවා ඊට වඩා බොහෝ දිග ය. එලෙසම කෘත්‍රීම වැව් 10,000 ක් පමණ ශ්‍රී ලංකාව පුරා ව්‍යාප්තව ඇත. මේවායින් බොහොමයක් ම නොගැඹුරු නිසා වැව්වලට ආවේණික මත්ස්‍ය පැවැත්මට ඉතාමත් යෝග්‍ය ය. (උද : පරාක්‍රම සමුද්‍රය) ගැඹුරු ජලාශවල මතුපිට සිට මීටර් 30 ක් පමණ ගැඹුරට වනතෙක් වූ ජල කලාපය මත්ස්‍යයන් ගේ පැවැත්මට ඉතාමත් යෝග්‍ය ය. (උද : වික්ටෝරියා) කිවුල් ජලාශ හා කලපු ද විශාල

ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්ව විද්‍යාලයේ සත්ත්ව විද්‍යා අධ්‍යයනාංශයේ මහාචාර්ය ජේ. පීනදාස

පෙණියා

දණ්ඩියා

ප්‍රමාණයක් ඇත. මසුන් ගේ පැවැත්මට ඉතාමත් ම යෝග්‍ය පරිසරයක් ඇත්තේ වී වගාකරන කුඹුරු හා ඒ ආශ්‍රිතව ඇති ඇල හා ජල මාර්ගයන් ය. දැනට ශ්‍රී ලංකාව සතුව කුඹුරු ව. කී. මී. 8330 ක් ඇත. ඊටා ආශ්‍රිත කුඩා හා මධ්‍යම ප්‍රමාණයේ ඇලමාර්ග කී. මීටර් දස දහස් ගණනක් ඇත.

ඉහතින් සඳහන් කරන ලද මිරිදිය ජලධාරාවන් සියල්ලක ම මිරිදිය මසුන් විශාල වශයෙන් ව්‍යාප්ත වී ඇත. ශ්‍රී ලංකාවේ ගංගා හා ඇල දෙල ඉතා ම කොග්‍රැහුරු හෙයින් ඒවායේ වෙනත් ගැඹුරු ගංගාවල මෙන් මිනිසාට ආහාරයට ගැනීමට තරම් විශාල මසුන් ගේ පැවැත්මට නුසුදුසු ය.

විශාල ගැඹුරු ගංගා වන ඇමසන්, මිසිසිපි, ගංගානම, ඉංදු, බ්‍රහ්මපුත්‍ර වැනි ලෝකයේ අති විශාල ම ගංගාවල මුහුදේ තරම් ම විශාල මසුන් පමණක් නොව මිරිදිය ක්ෂීරපායීන් ද බහුලව ව්‍යාප්තව ඇත. ශ්‍රී ලංකාවේ ගංගා ඉතා ම උචිත වන්නේ කුඩා මසුන් ගේ පැවැත්ම සඳහා ය. ජලය නොගැඹුරු තිසාන්, ගලන වේගය අධික තිසාන් ශ්‍රී ලංකාවේ ගංගාවල කුඩා මත්ස්‍ය විශේෂ පමණක් ජීවිත සටහනේ දී හා ස්වාභාවික වරණයෙන් ජයගෙන පර්ණාමය වී ඇත.

"කුඩා දේ ලස්සන ය" යන ඉංග්‍රීසි කියමනට අනුව මෙන් ම ශ්‍රී ලංකාවේ ජලධාරාවල ඇති සියලුම මසුන් ඉතාමත් ම අලංකාර ය. එහෙත් ශ්‍රී ලංකා වාසීන් එම අලංකාරයට තෙත් යොමු කොට නොමැත. මෙයට හේතුව තම මෙම මසුන් බොහෝ අය සවිස්තරව නොදන සිටීම හා ඔවුන් පොදුවේ කිසිම වැදගත්මකට නැති, පිළිගැන ඇති තීන්තයින් ලෙස හංවුඩු ගැසීම ය. මේ හැම එකකට ම මූලික හේතුව ශ්‍රී ලාංකිකයින් තමා ජීවත්වන වටාපිටාවට ඇල්මක් තැනීමක් හා ජලභීතිකාව ය.

ස්වාභාවික විසිතුරු මත්ස්‍ය සම්පත

ශ්‍රී ලංකාවේ මිරිදිය සුරතල් මත්ස්‍ය සම්පත කෙරෙහි තිසි අවබෝධයක් ලබාදීම මෙම ලිපියේ තවත් අරමුණකි. දැනට ලැබී ඇති තොරතුරු අනුව ශ්‍රී ලංකාවේ මුළුමනින් ම මිරිදිය පරිසරයේ ජීවත්වන මත්ස්‍ය විශේෂ 63 ක් පමණ සිටී. ඉන් 29 ක් එනම්

අධිකට සමාන ගණනක් ශ්‍රී ලංකාවටම ආවේණික ඒක දේශික මසුන් ය. මීට අමතරව විදේශ රටවලින් මෙහි දිය දහරාවලට හඳුන්වාදුන් විශේෂ 21 ක් පමණ ද තවත් උප විශේෂ 20 ක් පමණ ද සොයා ගෙන ඇත. ඉහතින් සඳහන් මත්ස්‍ය විශේෂ 65 න් 63 ක් ම ව්‍යාප්ත වී ඇත්තේ තෙත් කලාපයේ ය. වියළි කලාපයේ ඇත්තේ විශේෂ 37 ක් පමණි. මෙම මත්ස්‍ය විශේෂ සමහර ගංගා නිමිතවල ව්‍යාප්තවී ඇති ආකාරය ද තරමක් දුරට මත්ස්‍ය විද්‍යාඥයින් සොයාගෙන ඇත. ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රධාන ගංගා නිමිත අතුරින් කැලණි ගංගා නිමිතයෙහි විශාල ම මත්ස්‍ය සංඛ්‍යාවක් ව්‍යාප්තව ඇත. එහි ඇති විශේෂ 52 න් වැඩිම කොටස අයත් වන්නේ තීන්තයින්, පෙතියන්, බුලත්ගපයා, පොතයා යන විශේෂ වලට ය. තවත් ඉපිලිකඩයා, හොරදත්තියා, රත්කඩලයා, තටුදත්තියා, වලපොත්තා, ඉරි අත්කට්ටා, ඉතාම විසිතුරු, බහුලව ඇති විශේෂ ලෙස තමි කළ හැක. කළු ගඟ නිමිතය දෙවැනිව මත්ස්‍ය විවිධත්වයක් පෙන්වුම කරන අතර එහි අතුගංගා, ඇල දෙල මාර්ගවල විශේෂ 51 ක් ද, ගංගන ආශ්‍රිතව විශේෂ 50 ක් ද, තිල්වලාහි විශේෂ 46 ක් ද වේ. ඉතාම දිග ගංගාව වන මහවැලි ගඟ ආශ්‍රිතව ව්‍යාප්තවී ඇත්තේ විශේෂ 43 ක් පමණි. එයට හේතුව එය වියළි කලාපය හරහා ගලන විට එතරම් අතුගංගා හා ඇල මාර්ග එකතු නොවීම විය හැක. වලව ගංගාව ආශ්‍රිතව ඇති විශේෂ ගණන තාමත් හරි හැටි අධ්‍යයනය කර නොමැති අතර එහි දැනට විශේෂ 24 ක් පමණ සොයා ගෙන ඇත. ශ්‍රී ලංකාවේ ඇති සියලුම මසුන්, විශාලතයෙන් කුඩා වුව ද ඉතාමත් ම අලංකාර ය. ඒ නිසා ලොව පුරාම ඔවුන් සඳහා විශේෂ ඉල්ලුමක් ඇත.

ජලවේල

ජලවේල ද විසිතුරු හා ආහාර මසුන් ව්‍යාප්තව ඇත. මොවුන් විශාලතයෙන් වැඩි ය. ජලවේල ව්‍යාප්තවී ඇති මත්ස්‍ය විශේෂ ගණන, ගංගා ආශ්‍රිතව සිටින මත්ස්‍ය විශේෂවලට වඩා අඩු ය. මෙයට හේතුව ගලන ජල පරිසරය හා ස්ථාවර ජල පරිසර අතර ඇති

පේච රසායන වෙනස යි. කුඩා ඇලවැසි විශේෂ ජලවේලට මරොත්තු නොදේ. එලෙස ම ජලවේල විශාලතය තරමක් වැඩි විශේෂ බහුල ය. උදහරණ ලෙස හිරිකතයා, වලයා, වලපොත්තා, දුල්ලා, පෙතියා, ලේල්ලා, පත්අංකට්ටා සැලකීමට පුළුවන. මොවුන් වඩාත් උචිත අලංකාර සුරතල් මසුන් ලෙස නොව ආහාර මසුන් ලෙස ය. ජලවේල නොගැඹුරු අයිත්වල සමහර විසිතුරු මසුන් ව්‍යාප්තව ඇත. පෙතියන් මේ අතර ප්‍රධාන තැනක් ගනී.

කුඹුරුවල

ශ්‍රී ලංකාවේ වී කුඹුරු ඉතාමත් ම ප්‍රචලිත ය. තෙත්, වියළි හා කඳුරට ද මේවා ප්‍රධාන තැනක් ගනී. හැම කුඹුරකට ම ජලය සැපයෙන ඇල මාර්ග ඇත. ඊට අමතරව හැම ලියැද්දකට ම කුඩා දිය පාරවල්, ඇලපඳු ද වේ. මේවා ඉතාමත් ම දිග ය. එමෙන් ම, ලියැදිවල ඇති හැම වක්කඩයක ම, කුඩා දත්තියන් හා විවිධ තීන්තයින් බහුල ය. මේ හේතුව නිසා කුඹුරු, ශ්‍රී ලංකාවේ විසිතුරු මත්ස්‍ය සම්පත් වර්ධනය කරගැනීමට ඉතා ම ඉවහල් වේ. කුඹුරුවල ජලය රඳ පවතින්නේ කාලයක් තුළ පමණක් බැවින්, කෙටි කාලයක් ජීවත්වන මත්ස්‍යයින් ලබා ගැනීමට උචිත ස්ථාන ද වේ. ලියැදි වියළී යනවිට ඇල මාර්ග හා වක්කඩවලට එක්රැස්වන මසුන්, නැවතත් එම ලියැදිවල ජලය පිරෙනවිට ඒවාට පිහිනා යයි. ඉන් තවන ඝනාවාස ඇති වේ. විශේෂයෙන්, තෙත් කලාපයේ කුඹුරුවල වර්ෂය පුරාම තීරත්තර ජලය ඇත. එසේ හෙයින් එම කලාපයේ තීරත්තර මත්ස්‍ය සම්පත් ව්‍යාප්තව ඇත.

සුරතල් මත්ස්‍ය ගුණාංග

සුරතල් මසුන් ලෙස ඇතිකිරීමට උචිත මසුන් සතුව තිබිය යුතු ගුණාංග රාශියක් ම ශ්‍රී ලංකාවේ ගංගා ආශ්‍රිතව ජීවත්වන මසුන් සතුව ඇත. මොවුන් ගේ දේහය විවිධ වර්ණ වලින් ද වසිරන්, තිත් හා ඉරි වලින් ද යුක්ත ය. සමහර මසුන් තනි දීප්තිමත් පැහැයක් ගනී. තරුදත්තියාගේ දේහය දෙපස තරුවක් ලෙස ද රත්කඩලයා ගේ දේහයේ වර්ණවත් කඟ හා නිල් ලප ද, වැට්දණ්ඩියා ගේ දේහය

දෙපස අලංකාර කඟ සහ නිල් විශාල ලප ද, හොරදත්තියා ගේ දේහය ලා නිල් පැහැයෙන් ද, අකොයා පෙතියා රත්වත් පැහැයෙන් ද, පොතයා රිදීවත් හා දික් ලප දෙකින් ද, බුලත්ගපයා රත් පාට වන අතර තද පාට සිරස්-ලා 3 කින්, ලේතිත්තයා රත් පැහැයෙන් ද යුක්ත ය. මෙසේ දේහ වර්ණය සලකා බැලූ විට ශ්‍රී ලංකාවේ දිය දහරාවල ව්‍යාප්ත වී ඇති සියලුම මත්ස්‍ය විශේෂ ඉතාමත් ම අලංකාර ය. එම වර්ණ අධික සුර්ය රශ්මිය හා සසඳි වඩාත් දීප්තිමත් කරගත හැකි ය. ශීත රටවල මසුන් හා සසඳන විට ශ්‍රී ලංකාවේ ජල දහරාවල ස්වාභාවිකව ව්‍යාප්තව ඇති විශේෂ ඉතාමත් ම අලංකාර ය. එහෙයින් විසිතුරු මත්ස්‍ය ලාභීන් වඩාත් ප්‍රිය කරයි. මෙම මත්ස්‍ය විශේෂ බොහෝමයක් ම කුඩා ය. එහෙයින් කුඩා ටැංකියක අඩු වාතනයකින් විශාල සංඛ්‍යාවක් පවත්වාගත හැකි ය. එවිට මාළු රැකක් එකම ටැංකියක සිටින දර්ශනය ඉතා ම දැකුම්කළු ය. ශ්‍රී ලංකාවේ ස්වාභාවික ජල සම්පත, ඇල, දෙල, ගංගා ආදී සියල්ලේ ම දියවී ඇති ඔක්සිජන් ප්‍රමාණය ආම්ලික ගතිය, තැන්තමි පී. එච්. අගය, ලවණ තත්ත්වයන් ආදී මේ සියල්ලේම කුඩා මසුන් මෙන් ම විශාල මසුන් සඳහා ඉතා ම යෝග්‍ය යි. සමහර ස්ථානවල කෘෂිකර්මාන්තය උව්‍ය නිසා එම ජලය වඩාත් උචිත නොවන්නට පිළිවන. එහෙත් බොහෝ ගලන ජලය සුරතල් මසුන් ගේ පැවැත්මට ඉතා ම උචිත ය. මෙම ජලය ටැංකිවල භාවිතකර ඒවායේ විසිතුරු මසුන් පවත්වාගත හැකි ය. මෙසේ දිය දහරා හා කඩිතිවල ජීවත්වන විසිතුරු මසුන් ගේ පැවැත්මට හා වර්ධනයට සමතුලිත ආහාරයක් අවශ්‍ය ය. මොවුන්ට මේ සඳහා විශේෂිත ආහාර අවශ්‍ය නොවේ. එමෙන් ම මොවුන්ගෙන් බොහෝමයක් ම මංග භක්ෂක නොවේ. විශේෂ විශාල ප්‍රමාණයක් ආහාර කරගනු ලබන්නේ ජලයේ ස්වාභාවිකව දක්නට ඇති පාසි, සුත්‍රිකා අල්ගී, ජලවාග නික්ෂේප හා ඉතා ම කුඩා කෘමීන් ය. මෙවැනි දේ ආහාරයට ගන්නා මත්ස්‍ය විශේෂ ජලජ ආහාර දමයේ මුල් පුරුකවල යැපෙන්නන් හෙයින් ජලජ සම්පත් කාර්යක්ෂමව පාරිභෝජනය කරන්නන් ද වේ.

මෙම මිරිදිය මසුන් අපනයනය නීතියෙන් සීමා කර ඇත.

එසේ හෙයින් මවුන් ඇතිකිරීම මාංශ හක්ෂක මත්ස්‍යයින් වන දුල්ලන් හා හූගන් වැනි මසුන් ඇතිකිරීමට වඩා ආර්ථිකව වාසිදායක ය. සුරතල් මසුන් ඇතිකිරීමේ දී මවුන් ගේ ශිඝ්‍ර වර්ධන වේගයක් අවශ්‍ය නොවේ. ශ්‍රී ලංකාව පුරා ව්‍යාප්තවී ඇති මිරිදිය මසුන් සියල්ලන් ම මාස 3 ක් පමණ සුළු කලක දී මුදුමනින් ම වර්ධනය වී බෝවීමට පටන් ගනී. ඉහත සඳහන් සියලුම මත්ස්‍ය විශේෂ ඉතා ම පහසුවෙන් වැන්කිවල අභිජනනය කරන්නට පුළුවන. බොහෝ විශේෂ වරකට බිත්තර 100-200 අතර ප්‍රමාණයක් දමන අතර, ඒවා ජලයේ දී ම පිරිමි මසුන් පිටකරන ගුකු මගින් බාහිරව සංසේචනය වී දින 2-5 කින් පැටව් බිහි වේ. මෙම පැටව් වික දිනක් මව් පිය මත්ස්‍යයින් ඇසුරේ ජීවත් වේ. එහෙත් කුඩා අවධියේ දී මොවුන් ඉතාමත් ම මොලොක් හා මට සිලුටු බෑවින් බොහෝවිට විනාශ වීමට ඉඩ තිබේ. කුඩා අවධියේ දී බොහෝ විශේෂ ආහාර කරගන්නේ දිය මැක්කන්, ජලවාග හා කුඩා සුහිකාමය ඇල්ගී ය. මේවා පහසුවෙන් වගාකරගත හැක. සාමාන්‍යයෙන් ශ්‍රී ලංකාවේ දිය දහරාවල ගැවසෙන තිත්තයින්, පෙතියන්, දන්ඩියන්, බුලත්හපයින්, පෝතයින් හා මල්පුලුවන් බෝවන්නේ ඇළවල්වල ශාඛා දිය පාරවල ය. ජලජ ශාකවල සමහර විශේෂ බිත්තර දමන අතර, තවත් සමහර විශේෂ බිත්තර නොගැඹුරු හොඳින් වාතනය වන කුඩා ගල් බොරළු සහිත ස්ථානවල දමයි. මේවා දින කීපයක් බිජොණයවී පැටව් බිහි වේ.

සමහර මත්ස්‍ය විශේෂ පතුල් කුඩු තනා ඒවායේ බිත්තර දමයි. තවත් සමහර මල්පුලුවා වැනි විශේෂ පෙණ සහිත බුබුලු කුඩු තනයි. මේ හැම බෝවීම් ක්‍රමයක් ම ටැංකි තුළ කිරීමට පුළුවන. ස්වාභාවිකව බෝවන විට බොහෝ විශේෂ වර්ෂාව සමඟ, තුන්තම වර්ෂාවට ක්ෂණිකව හසුව බෝවේ. එසේ හෙයින් කුඩා පැටවුන් ඇල්ලීමට උචිත කාලය වර්ෂා කාලයෙන් පසු කාලය යි. ඇළවල්වල මොවුන් රැන් ලෙස එම කාලවල දැකිය හැක. සමහර දුල්ලන් හා කනසින් වැනි විශේෂවල කුඩා පැටවුන් රංචුව ජලය මත සිටින අතර ඒ එක්කම යට මව් මත්ස්‍ය දැකිය හැක.

ටැංකිවල අභිජනනය

නිවෙස්වල සුරතල් මසුන් අභිජනනය කර බෝකිරීමේ දී එක් එක් විශේෂයට ආවේණික ක්‍රම පවතී. මේවා බොහෝ දුරට එක සමාන වුවද තරමක් විශේෂ අනුව වෙනස් කිරීම අවශ්‍ය ය. බොහෝ මත්ස්‍යයින් රංචුවක් ලෙස එක් ටැංකියක වර්ධනය වන්නට හැර, පර්ණත වී, බෝවීමට වූ විට ජෝඩුවක් පමණක් කුඩා ටැංකියකට මාරු කළ යුතු අතර, එම විශේෂයට අදාළව උපස්තරය, දර ශාක, ලී කැබලි, පාවෙන ශාක ආදිය වෙනස් කළ විට පමණක් බිත්තර දමනු ලැබේ. මීට අමතරව සමහර විශේෂ සඳහා පරාවර්තන, තරමක අඳුරු ආලෝකය ඇතිවිට පමණක් බෝවීම සිදු වේ. සමහර විශේෂ ටැංකිවල මුළුමනින් ම බෝවීම සිදුනොවන අතර ඒ සඳහා පිටියුටර් හෝමෝන එන්නත ලබාදීම අවශ්‍ය වේ. මෙය ද

එතරම් අපහසු කාර්යයක් නොවේ. හැම විශේෂයක් ම සුළුක්‍රමයක් යොදා ටැංකිවල බෝකර ගත හැකි විම ඉතාම වාසිදායක ය. මෙසේ සලකනවිට ශ්‍රී ලංකාවේ ජලධාරවල ව්‍යාප්තවී ඇති බොහෝ මත්ස්‍ය විශේෂ තනාවිධ දැකුම්කළු වර්ණ වලින් යුක්ත ය. මෙම වර්ණ සර්ම කලාපීය රටවල්වල ඉතාමත් ම දිස්වීමත් ය. මේ හැම විශේෂයක් ම වාගේ නිවෙස්වල ටැංකිවල බෝකර ගැනීමට පුළුවන. වෙළෙඳ පොළේ ඇති මාලු කුම දීමෙන් වර්ධනය කර ගැනීමට හැකිවා මෙන් ම, මෙම ආහාර නිසිපරිදි නිවෙස්වල දී පවා සකස්කර ගැනීමට පුළුවන. මේ ආකාරයට ස්වාභාවිකව තිදුල්ලේ ජීවත්වන මත්ස්‍යයින් බෝකිරීම මගින් ආදායම් මාර්ගයක් ලැබෙනවාට අමතරව විවිධ හේතූන් මත ක්‍රමයෙන් වඳවී යන විශේෂ පුනරුත්ථාපනය කර මත්ස්‍ය විවිධත්වය යථා තත්ත්වයට පත්කර ගැනීමට ද හැකි වේ. සියලුම විසිතුරු මසුන්ට ඇති තර්ජනය තම, විශේෂයෙන් ම විදේශ රටවලින් ඇති ඉල්ලුම නිසා, සියලුම දිය කඩිති හා දිය දහර බේරා, පර්ණත හා පර්ණත නොවූ සියල්ලන් ම පිටරට යැවීමයි. බොහෝ සැපයීම කරුවන්ට මෙම මත්ස්‍යයින් ගැන ඇති දැනුම ඉතාම අල්ප ය. එසේ හෙයින් ගංගා තිමිත ඉස්මත්තේ සිට අල්ලා ගන්නා මොවුන් විශාල වශයෙන් පරිවර්තනය කිරීමේදී ද ජීවිතක්ෂයට පත් වේ. දැනට මිරිදිය මත්ස්‍ය විශේෂ 15 ක් පමණ අපනයනය මුමනින් ම තහනම් කර තවත් විශේෂ 7 ක

පමණ පාලනය කර ඇත. මේ සියල්ලම ජයගත හැකි ක්‍රමය තම අභිජනනය කර ස්වාභාවික ජලධාරවලට මොවුන් මුදු හැරීමෙන් ය. තවත් දැනට තහනම් නොකර ඇති විශේෂ හැකි තරම් අභිජනනය කර අපනයනය කිරීමත් කළ හැකි ය. තවද, ස්වාභාවිකව බෝවන ගහණ වලින් පර්ණත අතිරික්ත අස්වැන්න පමණක් වාර්ෂිකව නෙලා ගත හැකි ය. සමහර මත්ස්‍ය විශේෂවලට මෙම අතිරික්ත අස්වැන්න, ප්‍රදේශ අනුව ගණනය කර ඇත. උදාහරණයක් ලෙස වලව ඉහළ තිමනයට දන්ඩියා, රත්කඩිලයා ආදීන් ගේ අතිරික්ත අස්වැන්න ව. මී. 1-2 බැගින් වසරකට දෙවාරයක් බව සොයාගෙන ඇත. ජෛව විද්‍යාත්මක සාධක අධ්‍යයනය කර, ඒ අනුව ස්වාභාවිකව ඇති සම්පත් තීරසාර මට්ටමින් කළමනාකරණය කළහොත් ස්වාභාවිකව ව්‍යාප්තවී ඇති මිරිදිය විසිතුරු මත්ස්‍ය සම්පත තර්ධ නොවනු ඇත. මිරිදිය විසිතුරු මසුන් අමතරව කරදිය, විශේෂයෙන් ම කොරල්පර ආශ්‍රිතව විසිතුරු මසුන් එමට ඇත. මොවුන් කොරල් වැටී ඇති හික්කඩුව, උණවුනු, කල්පිටිය, යාපනය, ත්‍රිකුණාමලය, කල්කුඩා, පාසිකුඩා වැනි ප්‍රදේශවල අති බහුල ය. මීට අමතරව කිවුල් දිය විසිතුරු මසුන් ද විශාල ප්‍රමාණයක් ශ්‍රී ලංකාවේ කිවුල් ජලාශවල හා කලපුවල ව්‍යාප්තව ජීවත් වේ. මොවුන් අභිජනනය කිරීම අපහසු නොවන අතර එයට අවශ්‍ය කැපවීම පමණි.